

Šiame numeryje skaitykite:

- LEADER metodo įgyvendinimo statistika
- Lietuvos VVG tinklas pasirengęs ateities darbams
- LEADER metodo įgyvendinimas ES šalyse
- Seminaras „Naujos užimtumo galimybės siekiant užtikrinti kaimo gyventojų gyvenimo kokybę“
- Ignalinos rajono VVG veikla
- LEADER metodas padeda aktyvinti Škotijos kaimo bendruomenių veiklą

Programos LEADER ir žemdirbių mokymo metodikos centras

LEADER metodo įgyvendinimo statistika

Vietos plėtros strategijas (VPS) jau parengė 41 vietos veiklos grupė (VVG) iš 51. Ekspertų įvertintos 36 VPS yra tinkamos įgyvendinti. Šiuo metu vertinamos 5 VPS, kurias parengė Prienų, Švenčionių, Anykščių, Trakų ir Rokiškio rajonų VVG. Sutartis su Nacionaline mokėjimo agentūra (NMA), dėl paramos pagal kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonę „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti, pasirašė 23 VVG. Pagal kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ spalio mėnesį paramos sutartį su NMA pasirašė Širvintų rajono VVG. Iš viso

pagal šią priemonę pasirašyta 21 sutartis. Kvietimus teikti vietos projektų paraiškas NMA svetainėje www.nma.lt yra paskelbusios Joniškio, Pakruojo ir Kelmės rajonų VVG. Joniškio rajono VVG užregistravo 32 vietos projektų paraiškas. Iš jų 31 paraiška atitiko administracinės atitikties vertinimo reikalavimus. Atrinkose paraiškose bendra prašomų lėšų suma – 3 029 092 Lt. VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ užregistravo 13 vietos projektų paraiškų, jos visos atitiko administracinės atitikties reikalavimus. Bendra paraiškose prašomų lėšų suma – 2 044 368 Lt.

Lietuvos VVG tinklas pasirengęs ateities darbams

Spalio 27 d. Raseiniuose įvyko Lietuvos vietos veiklos grupių tinklo ataskaitinis susirinkimas. Dvejų metų kadencijai išrinkta nauja valdyba ir pirmininkas – Vytautas Zubas.

Veiklos ataskaita. Ataskaitiniame VVG tinklo narių susirinkime Raseiniuose dalyvavo 24 VVG atstovai ir 14 svečių. Susirinkimo dalyvius sveikino Raseinių rajono savivaldybės mero pavaduotoja Gitana Rašimienė, Raseinių rajono VVG „Raseinių krašto bendrija“ pirmininkas Vincas Blinstrubas. VVG tinklo pirmininkė Rasa Birutytė perskaitė veiklos ataskaitą už 2007-10-27– 2009-10-27 laikotarpį. Ji apibūdino valdybos posėdžius, informavo, kokiuose renginiuose dalyvauta, kokie pateikti projektiniai pasiūlymai ir paraiškos, supažindino su VVG tinklo darbo grupių veikla. Pastebėjo, kad VVG tinklas gali veiksmingai dirbti tada, kai jo veikloje aktyviai dalyvauja visi jo nariai.

Išrinkta nauja Tinklo valdyba ir pirmininkas. Susirinkimo metu išrinkti nauji VVG tinklo valdybos nariai: Vytautas Zubas (Kauno r. VVG), Reda Kneizevičienė (Sūduvos VVG), Helena Simonaitienė (Pasvalio r. VVG), Edita Grinčinaitienė (Šilutės r. asociacija „Lamatos žemė“), Loreta Rubežienė

(Šiaurės vakarų Lietuvos VVG), Zenonas Mačernius (Kelmės krašto partnerystės VVG), Egidijus Giedraitis (VVG „Nemunas“), Arvydas Veikšra (Zarasų savivaldybės VVG), Vita Janavičienė (Širvintų r. VVG), Rasa Birutytė (Joniškio rajono partnerystės VVG).

Naujasis VVG tinklo pirmininkas Vytautas Zubas pakvietė atvirai diskusijai dėl VVG tinklo 2010 metų veiklos programos. Jo nuomone, reikia geriau planuoti VVG tinklo veiklą: numatyti prioritetus, parengti tinkamą veiklos planą ir kt. Susirinkimo dalyviai iš klausė įvairių pasiūlymų dėl veiklos planavimo ir išsiskirstė pakiliai nusiteikę ateities darbams.

(Parengta pagal Lietuvos VVG tinklo valdybos narės Editos Grinčinaitienės pranešimą)

LEADER metodo įgyvendinimas ES šalyse

Kaimo plėtros politika tampa vis svarbesne. Sprendžiant ekonomikos, socialines ir aplinkos problemas skatinamas tvarusis Europos kaimo teritorijų vystymasis. Europos Sąjungos kaimo plėtros programą (KPP) sudaro keturios kryptys:

- I – Žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas;
- II – Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas;
- III – Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas;
- IV – LEADER metodas.

Siekiant užtikrinti visų KPP kryptų finansavimą nustatyti šie reikalavimai: skirti lėšų iš kiekvienos ES šalies kaimo plėtros biudžeto ne mažiau kaip 10% I krypties, 25% II krypties, 10% III krypties, 5% (naujoms narėms – 2,5%) IV krypties. Tačiau tai nereiškia, kad kaimo plėtros programos visose šalyse yra vienodos.

Šalys, atsižvelgdamos į pagrindinius reikalavimus, pasirinko kaimo plėtros prioritetus pagal savo poreikius ir parengė 2007–2013 metų kaimo plėtros programas, kurias patvirtino Europos Komisija

LEADER metodas įtrauktas į ES šalių visas nacionalines ir regionines 2007–2013 metų KPP ir gali būti įgyvendinamas pagal visas plėtros kryptis. Pagrindinė šio metodo idėja yra ta, kad Europos kaimo vietovių plėtros strategija yra veiksminga tada, kai sprendimus priima ir ją įgyvendina vietos dalyviai. Dauguma ES šalių LEADER metodą įgyvendina pagal III krypties priemones, tačiau Austrija, Bulgarija, Čekija, Danija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Olandija, Švedija, Ispanija – pagal visų trijų kryptų priemones.

LEADER metodo įgyvendinimas pagal KPP 2007-2013 m. kryptis

ES šalis	KPP biudžetas, mln. EUR			KPP kryptys				LEADER metodo įgyvendinimas pagal kryptis
	privatus indėlis	viešasis indėlis	bendri kaštai	I, %	II, %	III, %	IV, %	
Austrija	2680,1	7755,4	10435,5	14	73	8	5	I, II, III
Belgija	2376,0	1144,6	3520,6	58	28	9	5	III
Bulgarija	1036,4	3241,9	4278,4	41	26	30	3	I, II, III
Kipras	125,0	325,0	450,0	44	44	9	3	nepateikta
Čekija	986,6	3615,8	4602,4	23	54	18	5	I, II, III
Danija	355,5	830,8	1186,3	21	64	5	10	I, II, III
Estija	444,1	924,9	1369,0	39	38	13	10	I, II
Suomija	782,3	6625,7	7408,0	8	81	7	4	I, II, III
Prancūzija	4079,6	10842,2	14921,8	37	52	6	5	I, II, III
Vokietija	8254,3	13207,9	21462,2	30	39	24	7	I, II, III
Graikija	1447,5	5078,0	6525,5	45	34	14	6	III
Vengrija	3226,1	5159,1	8385,2	48	32	14	5	I, II, III
Airija	272,0	4298,8	4515,8	11	79	10	0	III
						(III+IV)		
Italija	7175,5	16604,7	23667,2	39	43	10	8	III
Latvija	1165,5	1361,6	2527,1	50	28	20	2	III
Lietuva	877,2	2260,1	3137,3	43	38	13	6	III
Liuksemburgas	224,1	368,5	592,6	35	58	4	4	III
Malta	48,5	100,3	148,8	36	26	34	4	III
Olandija	620,3	973,0	1587,5	30	30	30	10	I, II, III
Lenkija	7842,5	17217,8	25060,4	42	33	20	5	III
Portugalija	1980,5	4444,0	6424,5	48	41	0	11	III
Rumunija		9970,8		44	26	28	3	I, III
Slovakija	838,1	2562,0	3400,7	33	49	14	3	III
Slovėnija	407,9	1158,9	1566,8	35	51	11	3	III
Ispanija		13499,0		48	37	3	12	I, II, III
Švedija	1510,4	3917,2	5427,6	14	70	8	7	I, II, III
Jungtinė Karalystė	1866,7	8634,8	10746,7	11	72	7	10	I, III

(Parengta pagal <http://www.rlg.nl/cap/introduction.html>)

Seminaras „Naujos užimtumo galimybės siekiant užtikrinti kaimo gyventojų gyvenimo kokybę“

Seminaro dalyviai

Šių metų spalio 14 d. Lietuvos žemės ūkio universitete vyko ES BP mokslinių tyrimų projekto „Naujos užimtumo galimybės siekiant užtikrinti kaimo gyventojų gyvenimo kokybę“ „RuralJobs“ sklaidos seminaras. Projektą pristatė dr. Andrew Fieldsend iš Jungtinės Karalystės Plymouth'o universiteto. Projekto tikslas – naujų užimtumo šaltinių paieška kaimo vietovėse. Atliekami užimtumo poreikių ir galimybių tyrimai šešiose ES šalyse arba jų regionuose. Įgyvendinus šį projektą bus nustatyti veiksniai, darantys įtaką užimtumui skirtingose kaimo vietovėse. Projekto rezultatais bus remiamasi formuojant ES kaimo plėtros politiką ateityje. Projekto svetainės adresas: www.ruraljobs.org

Tarp aštuonių projekto „RuralJobs“ partnerių yra ir Lietuvos žemės ūkio universitetas. Jo darbuotojai dr. Asta Raupelienė ir Darius Jazepčikas pristatė projektą „Naujų kaimo plėtros ir darbo politikos priemonių paieška siekiant didinti užimtumą kaimo vietovėse“. Universiteto mokslininkai atlieka tyrimus siekdami nustatyti priežastis, turinčias įtakos kaimo regionų plėtrai. Jie tiria, kokią įtaką skirtingų kaimo regionų plėtrai turi bendra ES kaimo ir regioninė plėtros politika, institucijų veikla, gyventojų skaičius, atstumas nuo miesto, BVP vienam gyventojui ir kita. Apytikslė tyrimų išvada – naujas užimtumo galimybes lemia tinkama vadyba, skatinanti ekonomikos augimą, palankesnė ES kaimo regionų plėtros politika, veiksminga įstaigų veikla.

Prancūzijos Limousin'o regiono tarybos atstovas Clovis Sabau pristatė, kaip vykdoma kaimo gyventojų užimtumo idėjų sklaida RUR@CT tinkle. Šio tinklo paskirtis – skatinti geros patirties sklaidą tarp ES regionų. Tinklo nariai siekdami darnios kaimo plėtros svetainėje www.ruract.eu keičiasi gerąją patirtimi. Tinklas pradėjo veikti 2008 m., jo nariai yra 55 regionai iš 16-kos ES šalių.

Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto tyrėja Erika Ribašauskienė pristatė temą „Alternatyvios žemės ūkio veiklos sritys: situacija ir plėtros galimybės Lietuvos kaime“. Pagal statistinius duomenis 2004 m. žemės ūkio, medžioklės, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose dirbo 46% kaimo gyventojų, o 2008 m. – 24,2%, pramonės ir statybos sektoriuose 2004 m. dirbo 19,3%, o 2008 m. – 28%, paslaugų sektoriuje 2004 m. – 34,7%, o 2008 m. – 47,8%. Pagal ne žemės ūkio veiklą vykdančių įmonių kūrimąsi kaimo

teritorijose sparčiausiai plėtra vyksta Vilniaus ir Kauno regionuose. Lietuvos kaimo teritorijose iš alternatyvių žemės ūkio verslų labiausia vystosi kaimo turizmo, žemės ūkio paslaugų, žemės ūkio produktų perdirbimo sritys.

Programos LEADER ir žemdirbių mokymo metodikos centro direktorė Lina Gumbrevičienė pristatė nacionalinės kaimo plėtros politikos priemones kaimo gyventojų užimtumui didinti. Lietuvos kaimo teritorijoje gyvena 33% gyventojų, žemės ūkio sektoriuje dirba 10%, o kiti kaimo gyventojai skatinami kurti alternatyvius žemės ūkio verslus. 2007–2013 m. kaimo plėtros programos (KPP) III krypties „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonės skirtos skatinti ne žemės ūkio veiklą, o alternatyvių verslų kūrimąsi kaimo teritorijose ir paslaugų, amatų, kaimo turizmo plėtrą. Šios krypties priemonėms įgyvendinti numatyta skirti 951,64 mln. Lt. Paramos gavėjai gali būti ūkininkai, mažos įmonės, kaimo gyventojai. Parama skiriama ne žemės ūkio verslui, paramos intensyvumas – 65% (tradiciniams amatams – 75%). Kaimo plėtros procese aktyviai dalyvauja vietos veiklos grupės, jos yra numačiusios įgyvendinti projektus pagal KPP III krypties priemones.

Projekto vadovas Žemės ūkio ministerijos specialistas Karolis Anužis pristatė projektą „Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimo iš žemės ūkio į kitas veiklas skatinimas Lietuvoje“. Projekto įgyvendinimo laikotarpis – 2008 m. lapkričio 1 d. – 2011 m. lapkričio 1 d. Tikslinės kaimo gyventojų grupės skatinamos persiorientuoti iš žemės ūkio veiklos į alternatyvius verslus. Per projekto vykdymo laikotarpį bus organizuota daugiau kaip 250 seminarų, kuriuose turėtų dalyvauti po 44 dalyvius, 15 konsultantų informuos ir konsultuos seminarų dalyvius. Projektas finansuojamas iš ES plėtros programos.

Žemės ūkio universiteto doc. dr. Vilma Atkočiūnienė apibendrindama seminarą teigė, kad Lietuvos kaimo vietovės yra labai įvairios, skirtingai išsivystę, todėl reikia diferencijuoti rėmimo ir pokyčių valdymo priemones. Ypač daug dėmesio skirti regionų institucijų veiklai, biotechnologijų plėtrai, verslumo ugdymui ir kooperacijos skatinimui, teisinės ir ekonominės verslo aplinkos liberalizavimui, socialiniam dialogui ir konsultavimui.

Ignalinos rajono VVG veikla

Ignalinos rajono VVG valdyba

Rytų Lietuvoje įsikūręs Ignalinos rajonas garsus vaizdingomis vietovėmis – kraštą puošia daugiau kaip 200 ežerų (didžiausi – Dysnai, Dringis, Dūkštas, Apvardai, Lūšiai, Bluošas), trečdalį teritorijos užima miškai (didžiausia – Ažvinčių giria), teka Dysna ir jos intakas Birvėta. Rajone yra didžioji dalis Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijos, 14 regioninių parkų ir įvairių draustinių, daug kultūros, istorijos ir archeologijos paminklų. Ignalinos rajoną su Vilniumi ir Sankt Peterburgu jungia geležinkelio linija. Rajono teritorijoje gerai sutvarkytas automobilių kelių tinklas. 2007 metais Ignalinos miestui bei Stigailiščio ir Palūšės gyvenamosioms vietovėms suteiktas kurortinės teritorijos statusas. Rajone kuriami turizmo, poilsio ir sporto objektai, plečiasi amatai: tekstilės dirbinių gamyba, medžio drožyba, tapyba.

2007 m. spalio 19 d. Ignalinos rajone įsikūrė vietos veiklos grupė (VVG), kuri apima Ceikinių, Didžiasalio, Dūkšto, Ignalinos, Linkmenų, Kazitiškio, Mielagėnų, Naujojo Daugėliščio, Rimšės, Tverėčiaus ir Vidiškių seniūnijų teritorijas. Iš viso VVG teritorijos plotas yra 1355,52 ha, jame gyvena 15 190 gyventojų.

Ignalinos rajono VVG pirmininkas Arūnas Domininkas Grabažis yra rajono tarybos narys ir aktyvus Mielagėnų seniūnijos bendruomenės narys. Valdybos narys Edmundas Kilkus atstovauja Lietuvos kaimo turizmo asociacijos Ignalinos skyriui, Antanas Šakalys – Kaniūkų kaimo bendruomenei, Meilutė Šerėnienė – Linkmenų moterų užimtumo centrui, Bronis Ropė – Ignalinos rajono savivaldybei, Marijona Lukoševičienė – Lietuvos ūkininkų sąjungos Ignalinos skyriui, Alvydas Kardelis – Ignalinos rajono savivaldybės administracijai, Vanda Cicėnienė – Dūkšto krašto bendruomenei, Viktorija Červonaja – fizinis asmuo iki 25 m. amžiaus.

Ignalinos rajono VVG veikloje dalyvauja 20 organizacijų ir asociacijų, iš jų – 14 bendruomeninių. Per paskiausius dvejus metus rajone įsisteigė 10 naujų bendruomenių. Ignalinos VVG parengė ir

pateikė keturias paraiškas dėl paramos: dvi – konkursui dėl valstybės paramos kaimo bendruomenėms, dvi – Ignalinos AE regiono konkursui „Vietinių iniciatyvų rėmimo programos“.

Rengdama vietos plėtros strategiją Ignalinos rajono VVG išanalizavo ekonominę ir socialinę situaciją, organizavo 11 susitikimų su rajono gyventojais – išsiaiškino jų poreikius, išklaušė pasiūlymus ir pastabas. Remiantis surinktais duomenimis atliko SSGG (stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės) analizę ir nustatė dvi prioritetines rajono kaimo vietovių plėtros kryptis: *Aktyvūs žmonės patogiai gyvenantys atnaujintuose ir sutvarkytuose kaimuose; Paslaugų ir informacijos teikimo Ignalinos krašto turistams gerinimas*. Strategija bus įgyvendinama pagal vietos plėtros projektus siekiant: gerinti infrastruktūros būklę, aktyvinti kaimo gyventojus, skatinti smulkų verslą, plėtoti ir gerinti turizmo paslaugas ir informacijos sklaidą. Ignalinos rajono vietos plėtros strategija įvertinta 89 balais. Jai įgyvendinti numatyta 7 110 tūkst. Lt, iš jų: 67 proc. – verslui skatinti, infrastruktūrai ir vandentvarkai gerinti, 16 proc. – kaimo gyventojams aktyvinti, turizmo informacijos sklaidai, amatų centrams steigti ir 17 proc. – strategijai administruoti.

Strategijos įgyvendinimo vadovės Ligitos Smagurauskienės teigimu, parengiamuoju strategijos įgyvendinimo laikotarpiu Ignalinos rajono VVG specialistai teikia informaciją ir konsultacijas vietos projektų pareiškėjams apie strategijoje numatytų priemonių įgyvendinimo ir dokumentų rengimo reikalavimus.

Ignalinos rajono VVG adresas:
Ateities g. 23, Ignalina, tel. 861275671,
www.ignalina.lt
Pirmininkas Arūnas Domininkas Grabažis,
a.grabazis@ignalina.lt
Strategijos įgyvendinimo vadovė Ligita Smagurauskienė, tel.861275671,
ligita@ignalina.lt

Ignalinos rajono VVG darbo metu

LEADER metodas padeda aktyvinti Škotijos kaimo bendruomenių veiklą

LEADER programa – tai Škotijos kaimo plėtros programos dalis. Jos pagrindiniai tikslai – remti ekonomikos ir bendruomeniškumo plėtrą kaimo vietovėse. LEADER+ programa 2000–2006 m. paskatino Škotijos kaimiškų teritorijų plėtrą. Naudojant LEADER

metodą aktyvinama Škotijos kaimo bendruomenių veikla: kuriami verslai, diegiamos naujovės, plėtojamas bendradarbiavimas, tobulinamos žinios ir darbo patirtis.

2007–2013 m. Škotijos regiono kaimo plėtros programa (kaip Anglijos, Šiaurės

Airijos, Velso regionų) yra Jungtinės Karalystės kaimo plėtros programos dalis, kurios biudžetas – 3,9 bilijonai svarų. Škotijos regiono kaimo plėtros programos biudžetas – 1,6 bilijonai svarų, iš jo 12 proc. skirta trečios krypties „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonėms ir 5 proc. – LEADER metodui įgyvendinti. Kalnuotose teritorijose ir salose veikiančioms 7 VVG papildomai skirta 19,2 milijonai svarų.

Škotijoje veikiančios 20 VVG užima 95 proc. kaimiškų teritorijų ir yra parengusios kokybiškas kaimo plėtros strategijas, kurios įgyvendinamos pagal Kaimo plėtros programos trečios krypties priemones. Daugelio VVG parengtose strategijose daug dėmesio skiriama jaunų žmonių, moterų ir ilgalaikių bedarbių gyvenimui gerinti, mažoms įmonėms kurti, bendruomeniškumui skatinti. VVG numato skirti paramą jų teritorijose gyvenančių žmonių ir organizacijų parengtiems projektams įgyvendinti, kurie yra prioritetiniai ir teiks bendruomenėms ilgalaikę naudą.

Aktyviausių Škotijos regiono VVG svetainių adresai:

Argyll & The Islands

<http://www.argyllandtheislandsleader.org.uk/>

Cairngorms <http://www.cairngorms-leader.org/>

Forth Valley & Lomond <http://www.fvl.org.uk/>

Orkney Islands

<http://www.orkneycommunities.co.uk/LEADER>

Scottish Borders

<http://www.scotborders.gov.uk/newleader>

Shetland <http://www.shetlandleader.org/>

Rural Aberdeenshire

<http://www.aberdeenshireleader.org/>

West Lothian <http://www.leaderwl.co.uk/>

Ayrshire <http://www.ayrshire-leader.com>

Fife <http://www.leaderinfife.org/>

Highland <http://www.highlandleader.com/>

Tyne Esk <http://www.tyneesk.co.uk/>

Outer Hebrides

<http://www.outerhebridesleader.co.uk>

Rural Tayside

<http://www.ruraltaysideleader.com/>

(Parengta remiantis:

<http://www.scotland.gov.uk/Topics/farmingrural/SRDP/LEADER>, <http://www.scotland.gov.uk/Topics/Business-Industry/support/17404/LEADERScotland>)

Leidinį rengė

Programos LEADER ir žemdirbių

mokymo metodikos centro

Programos LEADER ir informavimo

skyrius

Tel. 8 5 2391356

El. paštas: jurates@zum.lt

lina@zmmc.lt